

ELTE | IK

PROGRAMOZÁS

Vezérlési szerkezetek

Horváth Győző

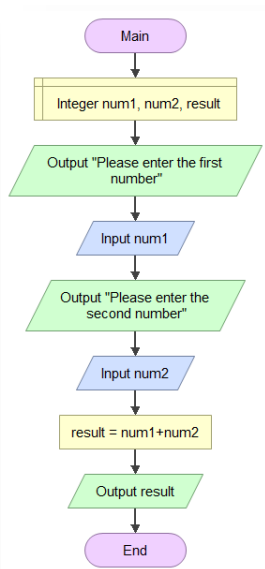

Szekvencia

Szekvencia

- Hétköznapi algoritmus
 - pl. recept
- Algoritmusleíró nyelvek

húst megtisztítani

1cm vastag szeletekre vágni

klopfolás

...

Elkészítés

A húst a zsiradéktól megtisztítjuk, 1 cm vastag szeletekre vágjuk. Enyhén mindkét

1. oldalán kiklopfoljuk, kb. fél centi vastag szeleteket kapunk. Egy csipet sóval mindkét oldalát meghintjük.

2. Előbb lisztbe, majd kicsi sóval elkevert, felvert tojásba, végül zsemlemorzsába forgatjuk a húsokat.

Közepesen forró olajban, ami ellepi a hússzeleteket, szép aranybarnára kisütjük, először 3. az egyik, majd a másik oldalát. (Én két részletben sütöttem ki: adagonként 30 perc alatt)

4. Háztartási papírtörlővel béelt tálba szedjük, hogy a felesleges olajat felitassuk róla.

húst megtisztítani
1cm vastag szeletekre vágni
klopfolás

...

Szekvencia

- Utasítások egymás utáni végrehajtása
- Korábbi példa
 - Programok általános felépítése
 - beolvasás
 - feldolgozás
 - kiírás
 - Ez három művelet/alprogram szekvenciája
- Esetek
 - több adat kiszámítása
 - segédadat használata (közbülső adat kiszámítása)

1. példa: több adat kiszámítása

Határozd meg egy kétjegyű szám első és második számjegyét!

Példa: $n=42 \rightarrow \text{számjegy1}=4, \text{számjegy2}=2$

Specifikáció

Bê $\eta \in \mathbb{N}$

Kî $\text{számjegy1} \in \mathbb{N}$ $\text{számjegy2} \in \mathbb{N}$

Éğ η és η $\eta \in \mathbb{N}$

Ûğ számjegy1 η számjegy2 η η

1. példa: több adat kiszámítása

Határozd meg egy kétjegyű szám első és második számjegyét!

Algoritmus

Specifikáció

Be: $n \in \mathbb{N}$

Ki: számjegy1 $\in \mathbb{N}$, számjegy2 $\in \mathbb{N}$

Ef: $n \geq 10$ és $n \leq 99$

Uf: számjegy1 = $n \text{ div } 10$ és
számjegy2 = $n \text{ mod } 10$

Be: n [$n \geq 10$ és $n \leq 99$]

számjegy1 := $n \text{ div } 10$

számjegy2 := $n \text{ mod } 10$

Ki: számjegy1, számjegy2

Változó

n : Egész

számjegy1: Egész

számjegy2: Egész

2. példa: segédadat használata

Határozd meg egy kétjegyű szám első számjegye nagyobb-e, mint a második számjegye!

Specifikáció

Bê $\eta \in N$

Số lượng kỹ thuật, $\in \mathbb{N}$

scănkêgỳ, ∈N

Kî $\eta\acute{a}g\grave{y}\acute{o}\check{c}\check{c}\in L'$

Éğ η ές η . .

Ủng hộ ngành công nghệ, và đầu tư vào nghiên cứu và phát triển.

scănkêgỳ, ọ nộđ ế

hãy học, hãy học, hãy học,

Specifikáció

$$B \in \mathbb{N}$$

Kĩ năng yêu cầu $\in L'$

Éğ η ές η ...

Ủng hộ ý thức

η điê ư η nhộđ , °

Példa: $n=42 \rightarrow$ nagyobb=igaz

2. példa: segédadat használata

Határozd meg egy kétjegyű szám első és második számjegyét!

Algoritmus

```
Be: n [ $n \geq 10$  és  $n \leq 99$ ]  
számjegy1 := n div 10  
számjegy2 := n mod 10  
nagyobb := számjegy > számjegy2  
Ki: nagyobb
```

Specifikáció

Be: $n \in \mathbb{N}$

Sa: számjegy1 $\in \mathbb{N}$,
számjegy2 $\in \mathbb{N}$

Ki: nagyobb $\in \mathbb{L}$

Ef: $n \geq 10$ és $n \leq 99$

Uf: számjegy1 = n div 10 és
számjegy2 = n mod 10 és
nagyobb = számjegy1 > számjegy2

Változó

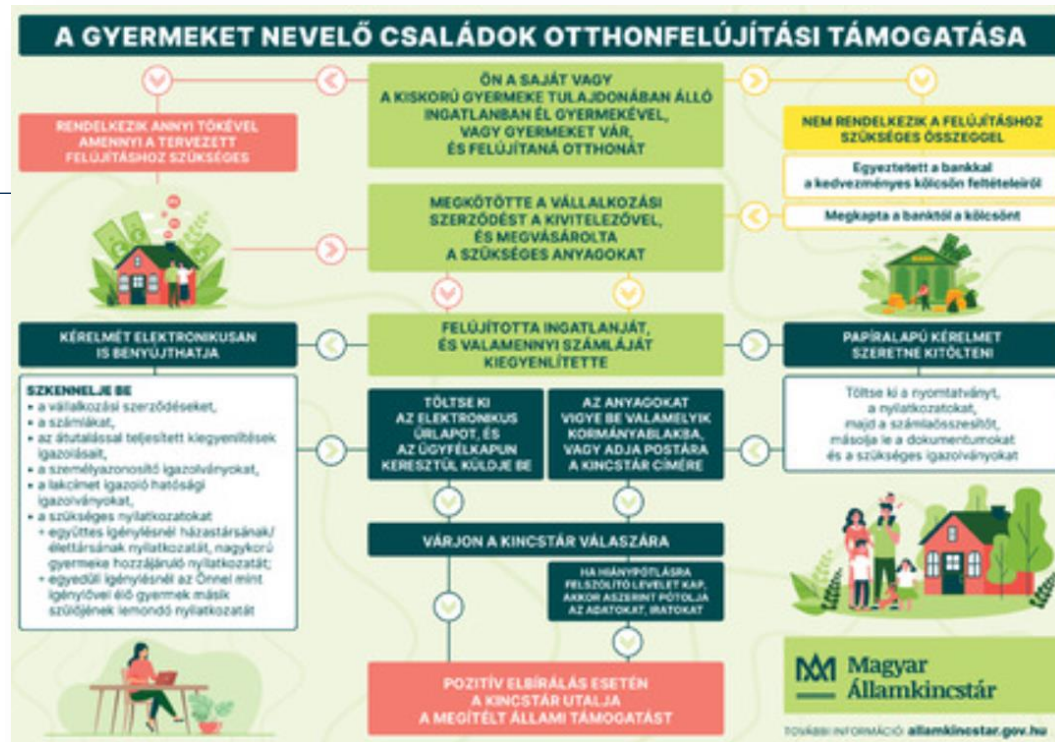
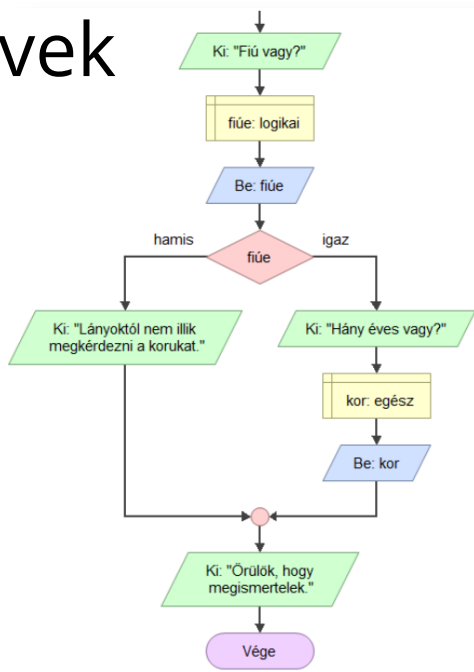
n: Egész,
számjegy1: Egész,
számjegy2: Egész,
nagyobb: Logikai

Elágazás

Elágazás

- Hétköznapi algoritmus
 - pl: ügyintézés
- Algoritmusleíró nyelvek

Ha feltétel akkor
utasítások igaz esetén
különben
utasítások hamis esetén
Elágazás vége

T	rendelkezik saját tőkével?	F
😊	bankkal egyeztetni hitelfelvétel	

Feladatok elágazásra: vércsoport – 1

Feladat:

Egy ember vércsoportját (Rh negatív vagy pozitív) egy génpár határozza meg. Mindkét gén lehet „+” vagy „-” típusú. A „++” és a „+-” típusúak az „Rh pozitívok”, a „--” típusúak pedig az „Rh negatívok”.

Írj programot, amely megadja egy ember vércsoportját a génpárja ismeretében!

Példa: $x=+$, $y=-$ \rightarrow $v=\text{Rh}+$

Feladatok elágazásra: vércsoport

Példa: $x="+", y="-" \rightarrow v="Rh+"$

Specifikáció:

Be: $x \in C, y \in C$

Ki: $v \in S$

Ef: $(x="+" \text{ vagy } x="-") \text{ és } (y="+" \text{ vagy } y="-")$

Uf: $((x="+" \text{ vagy } y="+") \text{ és } v="Rh+") \text{ vagy } ((x="-" \text{ és } y="-") \text{ és } v="Rh-")$

C =Karakterek halmaza

S =Karakter-sorozatok
(szövegek) halmaza

Ef: $x, y \in \{ "+", "-" \}$

Algoritmus:

$\text{nem}(x="+" \text{ vagy } y="+")$

Elhagyjuk a
változók
deklarálását, a
beolvasást és a
kiírást

T	$x="+" \text{ vagy } y="+"$		F
	$v := "Rh+"$	$v := "Rh-"$	

Feladatok elágazásra: vércsoport

a	b	a->b
igaz	igaz	igaz
igaz	hamis	hamis
hamis	igaz	igaz
hamis	hamis	igaz

Specifikáció:

Be: $x \in C, y \in C$

Ki: $v \in S$

Ef: $(x = "+" \text{ vagy } x = "-") \text{ és } (y = "+" \text{ vagy } y = "-")$

Uf: $((x = "+" \text{ vagy } y = "+") \rightarrow v = "Rh+") \text{ és } (\text{nem}(x = "+" \text{ vagy } y = "+") \rightarrow v = "Rh-")$

Algoritmus:

$x = "+" \text{ vagy } y = "+"$	$\text{nem}(x = "+" \text{ vagy } y = "+")$
$v := "Rh+"$	$v := "Rh-"$

T	x="+" vagy y="+" F	
v:="Rh+"		v:="Rh-"

Feladatok elágazásra: vércsoport – 2

Feladat:

*Egy ember vércsoportját (A, B, AB vagy 0) egy génpár határozza meg. Mindkét gén lehet **a**, **b** vagy **0** típusú.*

A vércsoport meghatározása: $A=\{aa,a0,0a\}$; $B=\{bb,b0,0b\}$; $AB=\{ab,ba\}$; $0=\{00\}$.

Írj programot, amely megadja egy ember vércsoportját a génpárja ismeretében!

Példa: $x="a", y="b" \rightarrow v="AB"$

Feladatok elágazásra: vércsoport – 2

Példa: $x="a", y="b" \rightarrow v="AB"$

Specifikáció:

Be: $x \in C, y \in C$

Ki: $v \in S$

Ef: $(x="a" \text{ vagy } x="b" \text{ vagy } x="0") \text{ és } (y="a" \text{ vagy } y="b" \text{ vagy } y="0")$

Uf: $((x="a" \text{ és } y \neq "b" \text{ vagy } x \neq "b" \text{ és } y="a") \rightarrow v="A") \text{ és } ((x="b" \text{ és } y \neq "a" \text{ vagy } x \neq "a" \text{ és } y="b") \rightarrow v="B") \text{ és } ((x="a" \text{ és } y="b" \text{ vagy } x="b" \text{ és } y="a") \rightarrow v="AB") \text{ és } ((x="0" \text{ és } y="0") \rightarrow v="0")$

Egy ember vércsoportját (A, B, AB vagy 0) egy génpár határozza meg. Mindkét gén lehet **a**, **b** vagy **0** típusú.

A vércsoport meghatározása: $A=\{aa,a0,0a\}$; $B=\{bb,b0,0b\}$; $AB=\{ab,ba\}$; $0=\{00\}$.

Írj programot, amely megadja egy ember vércsoportját a génpárja ismeretében!

Feladatok elágazásra: vércsoport – 2

Algoritmus₂:

Sokirányú
elágazással.

$x = "a"$ és $y \neq "b"$ vagy $x \neq "b"$ és $y = "a"$	$x = "b"$ és $y \neq "a"$ vagy $x \neq "a"$ és $y = "b"$	$x = "a"$ és $y = "b"$ vagy $x = "b"$ és $y = "a"$	$x = "0"$ és $y = "0"$
$v := "A"$	$v := "B"$	$v := "AB"$	$v := "0"$

Specifikáció:

Be: $x \in C, y \in C$

Ki: $v \in S$

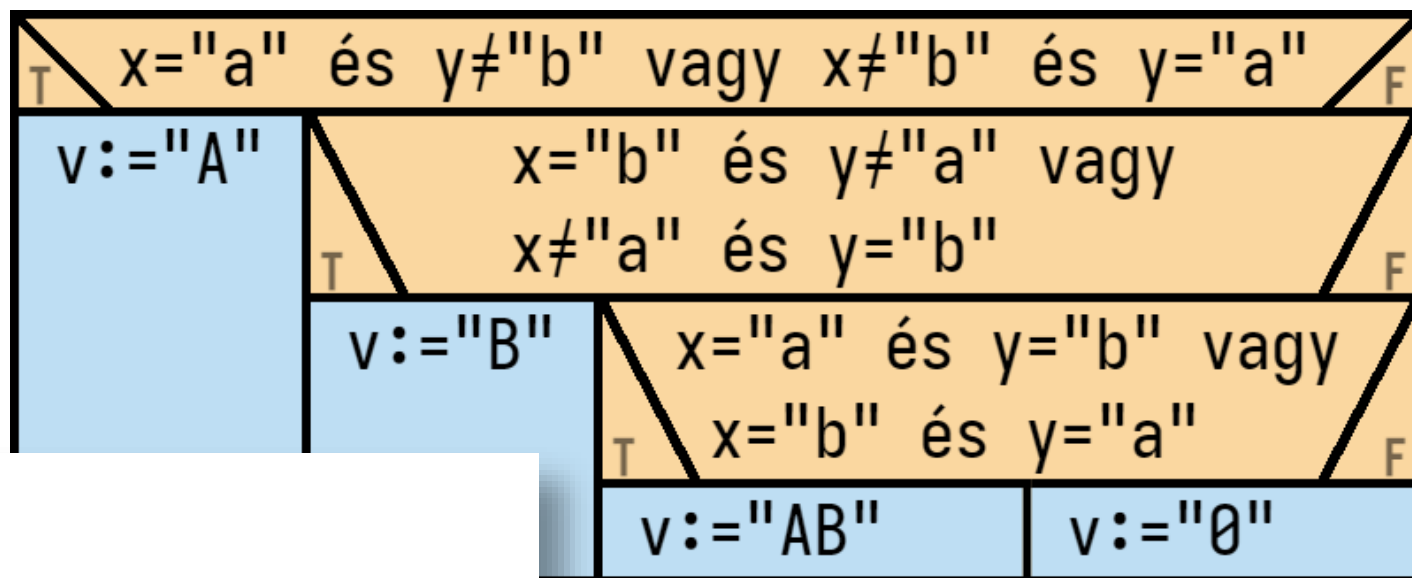
Ef: $(x = "a" \text{ vagy } x = "b" \text{ vagy } x = "0")$ és
 $(y = "a" \text{ vagy } y = "b" \text{ vagy } y = "0")$

Uf: $((x = "a" \text{ és } y \neq "b" \text{ vagy } x \neq "b" \text{ és } y = "a") \rightarrow v = "A")$ és
 $((x = "b" \text{ és } y \neq "a" \text{ vagy } x \neq "a" \text{ és } y = "b") \rightarrow v = "B")$ és
 $((x = "a" \text{ és } y = "b" \text{ vagy } x = "b" \text{ és } y = "a") \rightarrow v = "AB")$ és
 $((x = "0" \text{ és } y = "0") \rightarrow v = "0")$

Feladatok elágazásra: vércsoport – 2

Algoritmus₁:

Kétirányú
elágazások
egymásba
ágyazásával.

Specifikáció:

Be: $x \in C$, $y \in C$

Ki: $v \in S$

Ef: $(x = "a" \text{ vagy } x = "b" \text{ vagy } x = "0")$ és
 $(y = "a" \text{ vagy } y = "b" \text{ vagy } y = "0")$

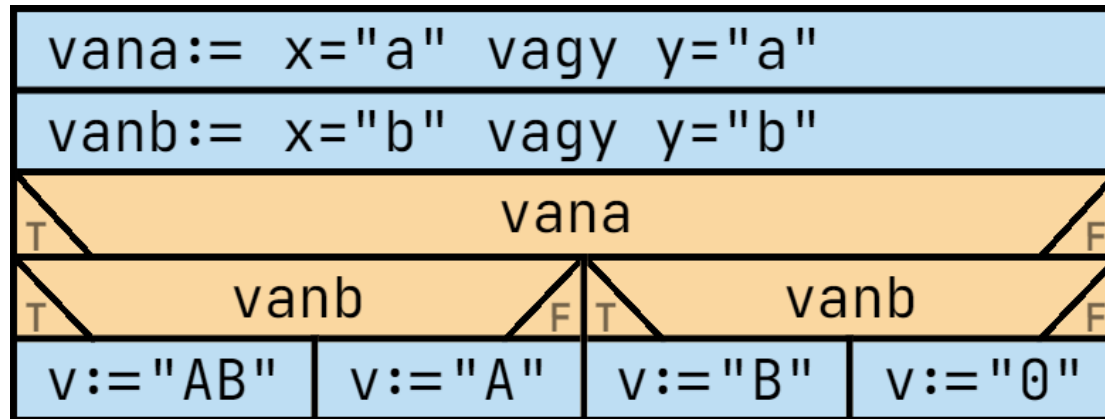
Uf: $(x = "a" \text{ és } y \neq "b" \text{ vagy } x \neq "b" \text{ és } y = "a" \rightarrow v = "A")$ és
 $(x = "b" \text{ és } y \neq "a" \text{ vagy } x \neq "a" \text{ és } y = "b" \rightarrow v = "B")$ és
 $(x = "a" \text{ és } y = "b" \text{ vagy } x = "b" \text{ és } y = "a" \rightarrow v = "AB")$ és
 $(x = "0" \text{ és } y = "0" \rightarrow v = "0")$

Feladatok elágazásra: vércsoport –

Lokális változók
deklarálása

Algoritmus₃:

Segédváltozók
bevezetésével.

Változó
vana,
vanb: Logikai

Specifikáció:

Be: $x \in C$, $y \in C$

Ki: $v \in S$

Ef: $(x="a" \text{ vagy } x="b" \text{ vagy } x="0") \text{ és } (y="a" \text{ vagy } y="b" \text{ vagy } y="0")$

Uf: $(x="a" \text{ és } y \neq "b" \text{ vagy } x \neq "b" \text{ és } y="a" \rightarrow v="A") \text{ és } (x="b" \text{ és } y \neq "a" \text{ vagy } x \neq "a" \text{ és } y="b" \rightarrow v="B") \text{ és } (x="a" \text{ és } y="b" \text{ vagy } x="b" \text{ és } y="a" \rightarrow v="AB") \text{ és } (x="0" \text{ és } y="0" \rightarrow v="0")$

Elágazás

Kód:

kétirányú

```
if (felt) {  
    utasítás1  
}  
else {  
    utasítás2  
}
```

elágazás

sokirányú
(általános)

```
if (felt1) {  
    utasítás1  
}  
else if (...) {  
    ...  
}  
else if (feltn) {  
    utasításn  
}  
else {  
    utasítás  
}
```

Elágazás

Kód:

sokirányú
elágazás (speciális)

```
switch (kif)
{
    case érték1: utasítás1; break;
    case ... : ... ; break;
    case értékN: utasításn; break;
    default elhagyható; break;
}
```

Kód

$x = "a"$ és $y \neq "b"$ vagy $x \neq "b"$ és $y = "a"$	$x = "b"$ és $y \neq "a"$ vagy $x \neq "a"$ és $y = "b"$	$x = "a"$ és $y = "b"$ vagy $x = "b"$ és $y = "a"$	$x = "0"$ és $y = "0"$
$v := "A"$	$v := "B"$	$v := "AB"$	$v := "0"$

đêłłásăłăș

çhăş y ò
şţşîng ŵ

čêôłŵăşăş

Côşşôłê Ŵşîţê y

çhăş ŢşŷRăşşê Cộşşôłê RêăđLîngê ôutş y

Cộşşôłê Ŵşîţê ò

çhăş ŢşŷRăşşê Cộşşôłê RêăđLîngê ôutş ò

ğêłđôłğôcăş

îğ y ă ò č y č ò ă
ŵ A

êłşê îğ y č ò ă y ă ò č
ŵ B

êłşê îğ y ă ò č y č ò ă
ŵ AB

êłşê îğ y . ò .
ŵ .

lîisăş

Cộşşôłê ŴşîţêLîngê ŵ . ŵ

Háromszög

Feladat:

3 szám lehet-e egy derékszögű háromszög 3 oldala?

Megoldás:

- Akkor lehet, ha $a^2 + b^2 = c^2$
- Akkor nem lehet, ha ez nem teljesül

Példa: háromszög

Tessék kipróbálni az alábbi adatokkal!

a: 3

b: 4

c: 5.0000000000000001

lehet: false

Feladat:

3 szám lehet-e egy derékszögű háromszög 3 oldala?

Specifikáció:

Be: $a \in \mathbb{R}$, $b \in \mathbb{R}$, $c \in \mathbb{R}$

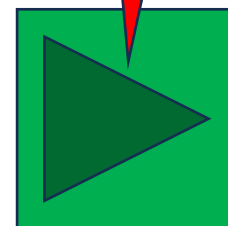
\mathbb{R} =Valós számok **halmaza**

Ki: lehet $\in \mathbb{L}$

\mathbb{L} =Logikai értékek **halmaza**

Ef: $a > 0$ és $b > 0$ és $c > 0$

Uf: $(a^2 + b^2 = c^2$ és $\text{lehet} = \text{igaz})$ vagy
 $(a^2 + b^2 \neq c^2$ és $\text{lehet} = \text{hamis})$

Megjegyzés: a 3 szám sorrendjét ezek szerint implicite rögzítettük
– c az átfogó hossza!

Példa: háromszög

Feladat:

3 szám lehet-e egy derékszögű háromszög 3 oldala?

Specifikáció₂:

Be: $a \in \mathbb{R}, b \in \mathbb{R}, c \in \mathbb{R}$

Ki: lehet $\in \mathbb{L}$

Ef: $0 < a$ és $a \leq b$ és $b \leq c$

Uf: $(a^2 + b^2 = c^2$ és lehet = igaz) vagy
 $(a^2 + b^2 \neq c^2$ és lehet = hamis)

Megjegyzés: a 3 szám sorrendjét ezek szerint **explicit**e rögzítettük
– c az átfogó hossza!

Példa: háromszög

Implikáció:

a „ha-akkor” logikai kifejezése

a	b	a→b
igaz	igaz	igaz
igaz	hamis	hamis
hamis	igaz	igaz
hamis	hamis	igaz

Uf: $(a*a+b*b=c*c \text{ és lehet=igaz}) \text{ vagy}$
 $(a*a+b*b \neq c*c \text{ és lehet=hamis})$

Uf: $(a*a+b*b=c*c \rightarrow \text{lehet=igaz}) \text{ és}$
 $(a*a+b*b \neq c*c \rightarrow \text{lehet=hamis})$

Példa: háromszög

A valós típusú azonosság körül adódhatnak problémák a valós típusú adatok ábrázolása miatt.
A precíz megoldás:
 $|a^2+b^2-c^2| < \text{epszilon}$

Be: $a \in \mathbb{R}, b \in \mathbb{R}, c \in \mathbb{R}$

Ki: $\text{lehet} \in \mathbb{L}$

Ef: $0 < a$ és $a \leq b$ és $b \leq c$

Uf: $(a^2+b^2=c^2 \rightarrow \text{lehet}=\text{igaz})$ és
 $(a^2+b^2 \neq c^2 \rightarrow \text{lehet}=\text{hamis})$

Algoritmus:

T	$a^2+b^2=c^2$	F
lehet:=igaz	lehet:=hamis	

Kód megoldás

Dêl'ăşăçîô
 đôu'c'le ă ă ç
 c'ô'ô' l'êhêţ
 Bê'ô'w'ăşăş
 C'ô'ş'ô'lê W'sîţê ă
 đôu'c'le ȚsýRăşşê C'ô'ş'ô'lê R'êăđ'Lî'ê ộ'ự ă
 C'ô'ş'ô'lê W'sîţê ă
 đôu'c'le ȚsýRăşşê C'ô'ş'ô'lê R'êăđ'Lî'ê ộ'ự c
 C'ô'ş'ô'lê W'sîţê ă
 đôu'c'le ȚsýRăşşê C'ô'ş'ô'lê R'êăđ'Lî'ê ộ'ự ç

Gê'l'đ'ô'l'ô'ô'c'ăş
 i'g ă ă ă ă ç ç
 l'êhêţ Țs'ş'ê
 ê'l'sê
 l'êhêţ g'ă'l'sê

K'î'săş
 C'ô'ş'ô'lê W'sîţê'Lî'ê L'êhêţ đê's'ê'l's'ô'g'ô' h'ă's'ô'ş'ô'g'ô' . l'êhêţ

A valós típusú azonosság
 körül adódhatnak problémák
 a valós típusú adatok
 ábrázolása miatt.

A precíz megoldás:
 $Abs(a*a+b*b-c*c) < \epsilon$

T	a*a+b*b=c*c		F
	lehet:=igaz	lehet:=hamis	

Példa: háromszög

Specifikáció₃:

Be: $a \in \mathbb{R}, b \in \mathbb{R}, c \in \mathbb{R}$

Ki: $lehet \in \mathbb{L}$

Ef: $0 < a$ és $a \leq b$ és $b \leq c$

Uf: $lehet = (a*a + b*b = c*c)$

Algoritmus:

$lehet := (a*a + b*b = c*c)$

Példa: háromszög

Egy másik **algoritmus** a lényegi részre:

Segéd változók deklarálása
„széljegyzetként”

$aa := a * a$	Változó $aa, bb, cc : Valós$
$bb := b * b$	
$cc := c * c$	
$lehet := (aa + bb = cc)$	

Bevezethetők/-endők segéd (belső, saját) változók.

Kód megoldás

Dêlắsắcồ
độốlê ắ ắ ắ
cộốlê lêhệ
Bêộlắắắ
Cộốlê ắắắắ ắ
độốlê ắắắắắắ Cộốlê ắắắắắắ ộốlê ắ

Cộng số 1ê Wsítjê ċ
độ 1ê TsyRăssê Cộng số 1ê RếấđLîngê ộ 1j ċ

Cộng số lê Wsítjê ̣
độ ố lế TsyRắssê Cộng số lê RẻấđLỳnh ộ ư ̣

Gêđộlộcặ
lêhệấấấấấấ

Kîisăş
Cộnşộlê WsîţêLînę Lêhetj đêşếlşcốgũ hặşộñşcốg . Lêhetj

Kód megoldás

Dêl'ăsăcîô éş čêḷwāsăş ṽđ lợsăččăn
Éłgêłtjếtjêł éłl'ênɔscēs
âğ . ấ ấ ố ố ợ
Gêłđộl'gộcặş
lēhêtj ắ ắ ố ố ợ ợ

Kîisắắ
 l'êhêť
 Cộặặl'ê WsítêL'ine L'êhêť đêếếl'cớgũ hắặặcớg

êĭşê
Cộŋşộĭê WsîţĕĹîŋê Nêŋ ĩêĥêţ đêşĭşcốgũ ĥặşộŋşcốgũ

Cộng sộ lê Ws i t j e L i n e N e n n e g g e l e l o e s t j e l e l G u t j r a s s a u k s a

Másodfokú egyenlet

Feladat: Adjuk meg a másodfokú egyenlet egy megoldását!

Az egyenlet: $ax^2+bx+c=0$.

Specifikáció₁:

Be: $a \in \mathbb{R}, b \in \mathbb{R}, c \in \mathbb{R}$

Ki: $x \in \mathbb{R}$

Ef: -

Uf: $a*x*x+b*x+c=0$ // $ax^2+bx+c=0$

Megjegyzés: az uf. nem ad algoritmizálható információt. Nem baj, sőt tipikus, de ... próbálkozzunk még!

Megoldóképlet:

$$x_{1,2} = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4 * a * c}}{2 * a}$$

Másodfokú egyenlet

Specifikáció₂:

Be: $a \in \mathbb{R}, b \in \mathbb{R}, c \in \mathbb{R}$

Ki: $x \in \mathbb{R}$

Ef: $a \neq 0$

Uf: $x = (-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}) / (2a)$

Nyitott kérdések:

- *Mindig/Mikor van megoldás?*
- *Egy megoldás van?*

Másodfokú egyenlet

Specifikáció:

Be: $a \in \mathbb{R}$, $b \in \mathbb{R}$, $c \in \mathbb{R}$

Ki: $x \in \mathbb{R}$, $van \in L$

Ef: $a \neq 0$

Uf: $van = (b*b - 4*a*c \geq 0)$ és

$van \rightarrow x = \frac{-b + \sqrt{b*b - 4*a*c}}{2*a}$

Másodfokú egyenlet

Kimenetbővítés:

Ki: $x \in \mathbb{R}$, $van \in L$

Uf: $van = (b^2 - 4ac \geq 0)$ és

$van \rightarrow x = (-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}) / (2a)$

Nyitott kérdés:

- *Egy megoldás van? – hf.*

Másodfokú egyenlet

Algoritmus:

Specifikáció:

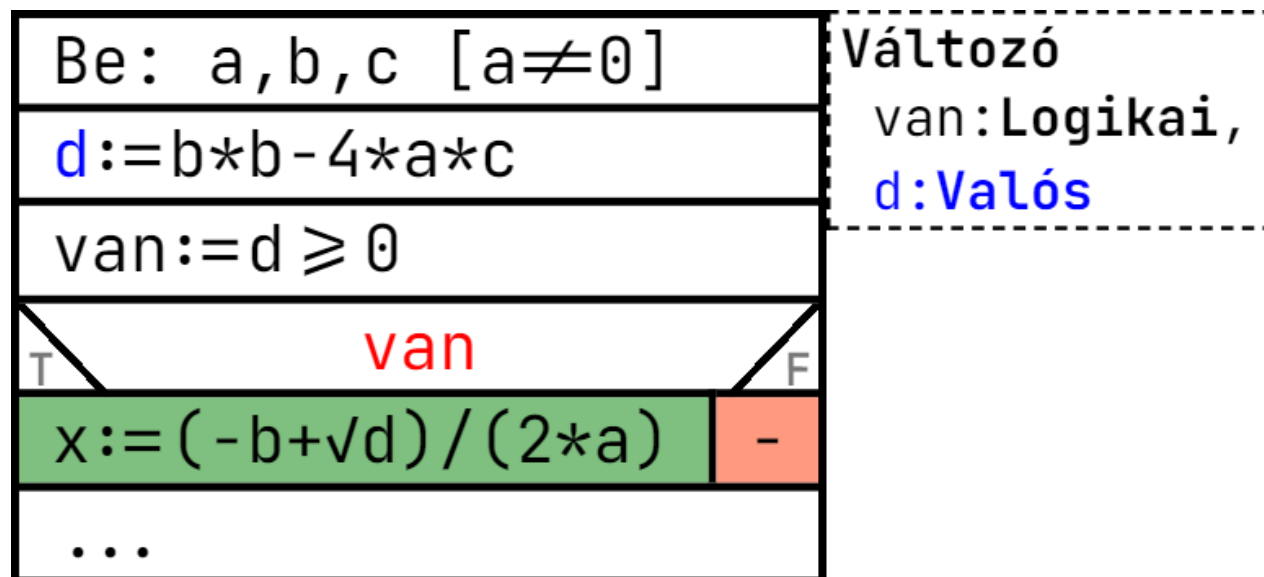
Be: $a \in \mathbb{R}$, $b \in \mathbb{R}$, $c \in \mathbb{R}$

Ki: $x \in \mathbb{R}$, $\text{van} \in \mathbb{L}$

Ef: $a \neq 0$

Uf: $\text{van} = (b^2 - 4ac \geq 0)$ és

$\text{van} \rightarrow x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$

Ciklus

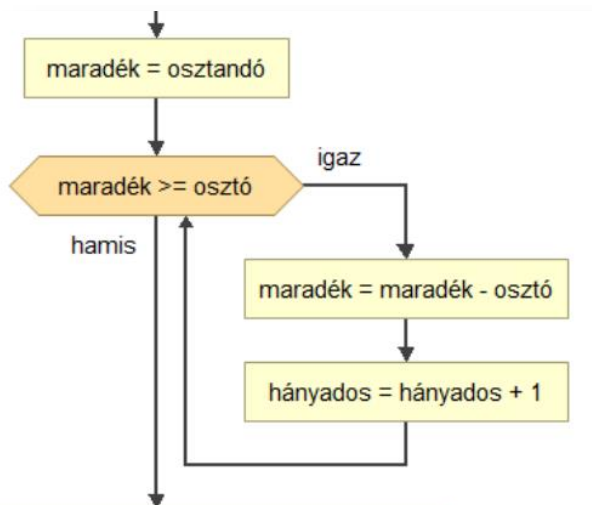
Ciklus

- Ismételt végrehajtás
- Hétköznapi algoritmusok
 - Addig jár a korsó a kútra, **amíg** el nem törik
 - Recept
- Algoritmusleíró nyelvek

Egyszerűen csak várjuk meg, **amíg** felforr a víz és tegyük bele a tojásokat, így biztos nem okoz majd nagy nehézséget a hámozás.

ÁPRILY LAJOS: ÁMULNI MÉG... (részlet)
„Ámulni még, **ameddig** lehet, **amíg** a szíved jó ütemre dobban, megőrizni a táguló szemet, mellyel csodálkoztál gyermekkorodban..

Ciklus **amíg** nem törött?
menj a kútra korsó!
Ciklus vége

nem törött?

menj a kútra korsó!

Ciklusok

Feladat:

Add meg egy természetes szám (>1) **1-től különböző legkisebb osztóját!**

Specifikáció:

Be: $n \in \mathbb{N}$

Ki: $o \in \mathbb{N}$

Ef: $n > 1$

Uf: $1 < o \leq n$ és $o \mid n$ és $\forall i \in [2..o-1]: (i \nmid n)$

Példa: $n=15 \rightarrow o=3$

A megoldás reprezentálása:

Specifikáció:

Be: $n \in \mathbb{N}$
Ki: $o \in \mathbb{N}$
Ef: $n > 1$
Uf: $1 < o \leq n$ és $o \mid n$ és
 $\forall i \in [2..o-1]: (i \nmid n)$

Változó

n : **Egész**

o : **Egész**

Programváltozók
deklarálása

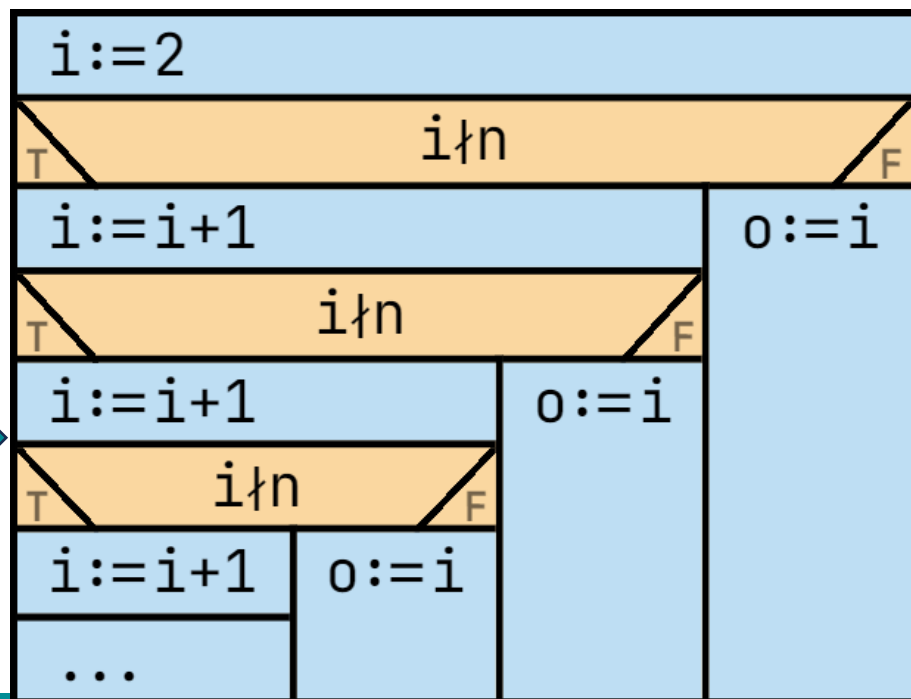
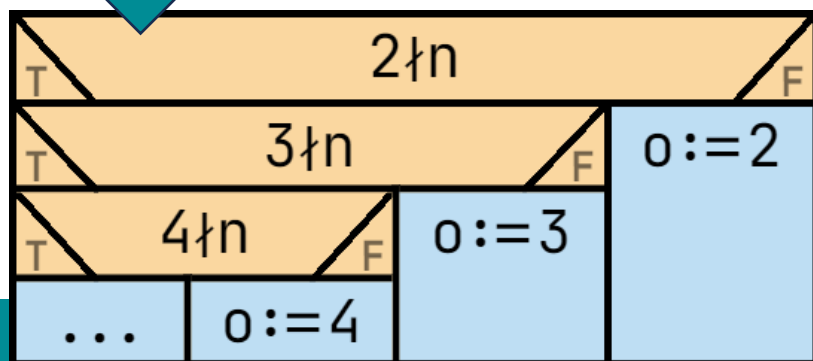
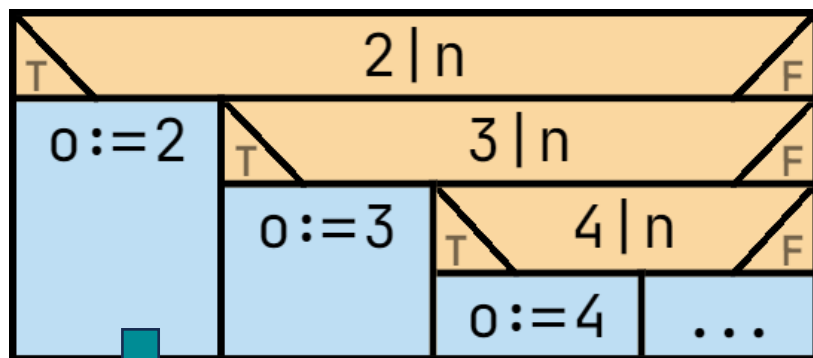
Reprezentációs „szabály” a specifikáció \rightarrow reprezentáció
áttéréskor:

$n \rightarrow$ **Egész**

Ciklusok

A megoldás ötlete:

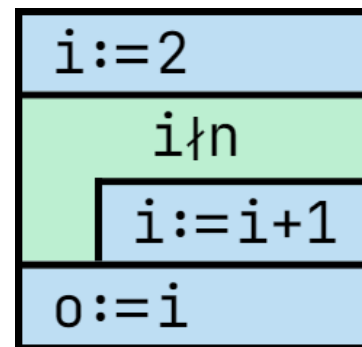
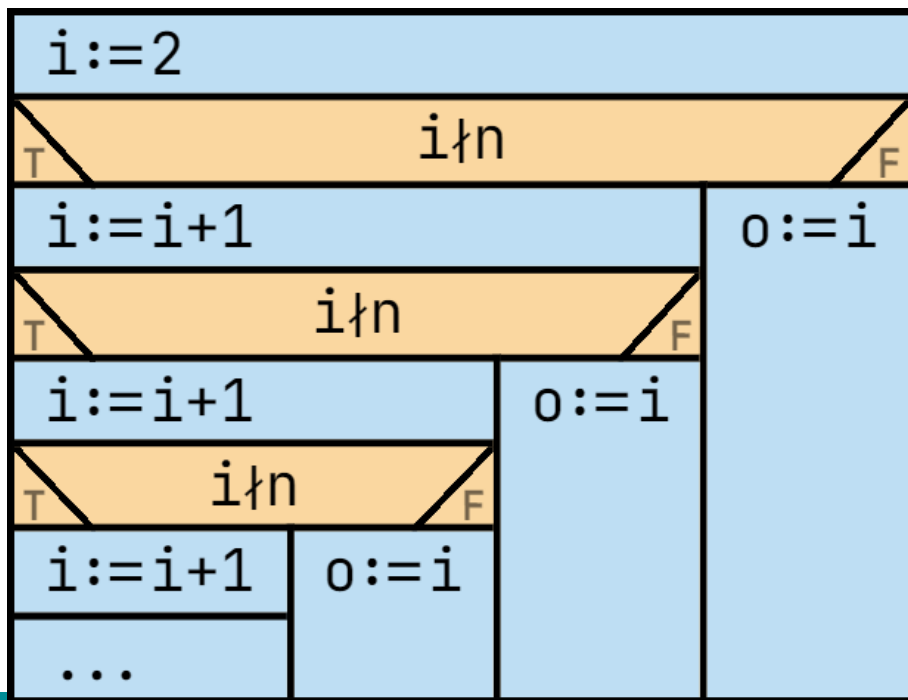
Próbáljuk ki a 2-t; ha nem jó, akkor a 3-at, ha az sem, akkor a 4-et, ...; legkésőbb az n jó lesz!

Ciklusok

A megoldás ötlete:

Próbáljuk ki a 2-t; ha nem jó, akkor a 3-at, ha az sem, akkor a 4-et, ...; legkésőbb az n jó lesz!

Ciklusok

A megoldás ötlete:

Próbáljuk ki a 2-t; ha nem jó, akkor a 3-at,
ha az sem, akkor a 4-et, ...; legkésőbb az n jó lesz!

Az ezt kifejező lényegi algoritmus:

Az i változó szerepe: végigmenni egy halmaz elemein.

Specifikáció:

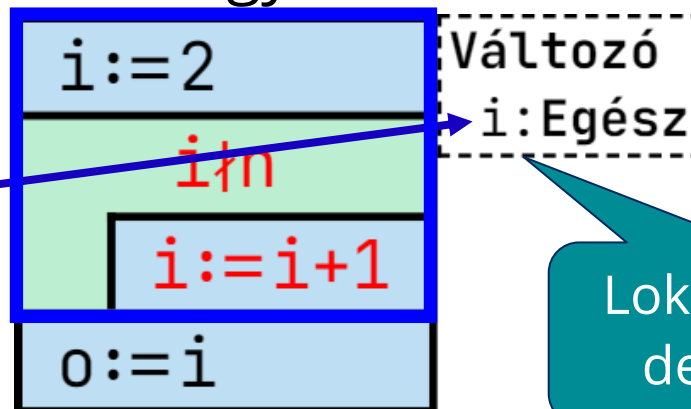
Be: $n \in \mathbb{N}$

Ki: $o \in \mathbb{N}$

Ef: $n > 1$

Uf: $1 < o \leq n$ és $o | n$ és

$\forall i \in [2..o-1]: (i \nmid n)$

Lokális változó
deklarálása

Ciklusok

Példa: $n=15 \rightarrow lko=3; lno=5$

Feladat:

Határozzuk meg egy természetes szám ($n>1$) **1-től különböző legkisebb** és **önmagától különböző legnagyobb** osztóját!

Specifikáció:

Be: $n \in \mathbb{N}$

Ki: $lko \in \mathbb{N}, lno \in \mathbb{N}$

Ef: $n > 1$

Uf: $1 < lko \leq n$ és $1 \leq lno < n$ és

$lko \mid n$ és $\forall i \in [2..lko-1]: (i \nmid n)$ és

$lno \mid n$ és $\forall i \in [lno+1..n-1]: (i \nmid n)$

Specifikáció:

Be: $n \in \mathbb{N}$

Ki: $o \in \mathbb{N}$

Ef: $n > 1$

Uf: $1 < o \leq n$ és $o \mid n$ és
 $\forall i \in [2..o-1]: (i \nmid n)$

Ciklusok

Algoritmus:

Feladat:

Határozzuk meg egy természetes szám ($n > 1$) 1-től különböző legkisebb és önmagától különböző legnagyobb osztóját!

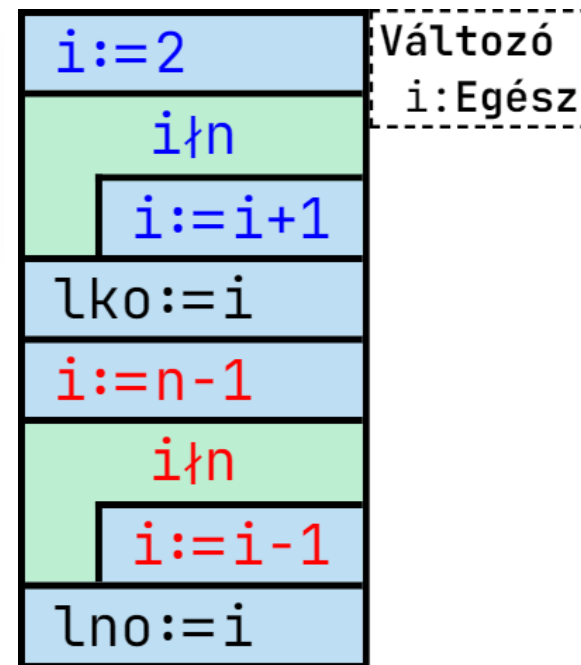
Specifikáció:

Be: $n \in \mathbb{N}$

Ki: $lko \in \mathbb{N}$, $lno \in \mathbb{N}$

Ef: $n > 1$

Uf: $1 < lko \leq n$ és $1 \leq lno < n$ és
 $lko \mid n$ és $\forall i \in [2..lko-1]: (i \nmid n)$ és
 $lno \mid n$ és $\forall i \in [lno+1..n-1]: (i \nmid n)$

Ciklusok

Megjegyzés:

A specifikációból az algoritmus megkapható, de az lno az utófeltételben az lko ismeretében másképp is megfogalmazható: $lko * lno = n$!

Az erre építő algoritmus:

Specifikáció:

Be: $n \in \mathbb{N}$

Ki: $lko \in \mathbb{N}, lno \in \mathbb{N}$

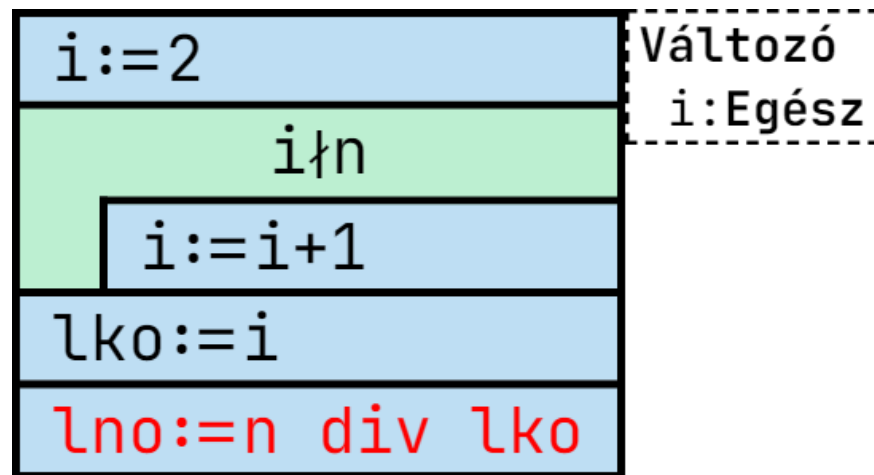
Ef: $n > 1$

Uf: $1 < lko \leq n$ és

$lko \mid n$ és

$\forall i \in [2..lko-1]: (i \nmid n)$ és

$lko * lno = n$

Ciklusok

Feladat:

Határozzuk meg egy természetes szám ($n > 1$) 1-től és önmagától különböző legkisebb osztóját (ha van)!

Specifikáció:

Be: $n \in \mathbb{N}$

Ki: $o \in \mathbb{N}$, $van \in \mathbb{L}$

Ef: $n > 1$

Uf: $van = \exists i \in [2..n-1] : (i | n) \text{ és } van \rightarrow (2 \leq o < n \text{ és } o | n \text{ és } \forall i \in [2..o-1] : (i \nmid n))$

Példa:

$n=15 \rightarrow van=igaz; o=3$

$n=17 \rightarrow van=hamis; o=???$

Ciklusok

Algoritmus:

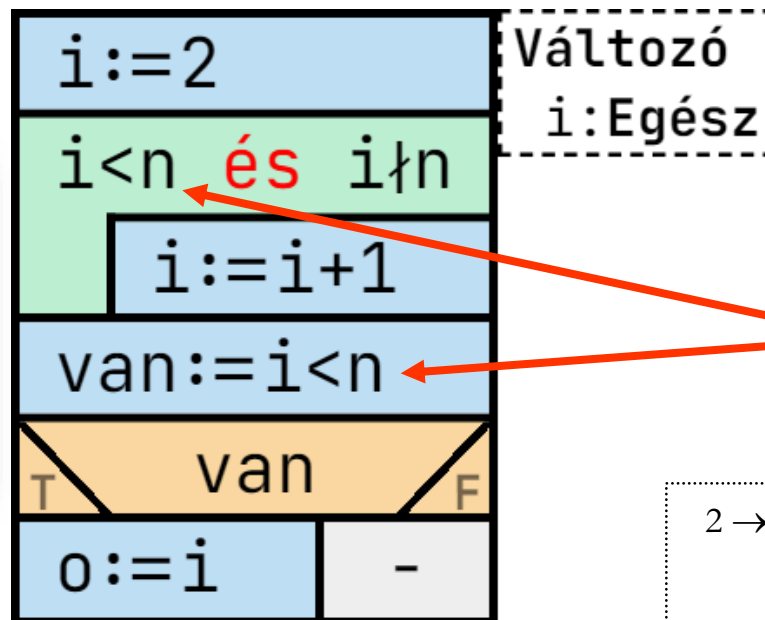
Specifikáció:

Be: $n \in \mathbb{N}$

Ki: $o \in \mathbb{N}$, $van \in \mathbb{L}$

Ef: $n > 1$

Uf: $van = \exists i \in [2..n-1] : (i \mid n) \text{ és } van \rightarrow (2 \leq o < n \text{ és } o \mid n \text{ és } \forall i \in [2..o-1] : (i \nmid n))$

Változó
 $i : \text{Egész}$

$$i \leq \sqrt{N}$$

$$\begin{aligned} 2 \rightarrow i \leq N \text{ Div } i \leftarrow N \text{ Div } 2 \\ \text{azaz} \\ i * i \leq N \\ \text{azaz} \\ i \leq \sqrt{N} \end{aligned}$$

Megjegyzés:

Ha i osztója n -nek, akkor $(n \text{ div } i)$ is osztója, azaz elég az osztókat a szám gyökéig keresni!

Ciklusok

Feladat:

Határozzuk meg egy természetes szám ($N > 1$) osztói összegét!

Specifikáció:

Be: $n \in \mathbb{N}$

Ki: $s \in \mathbb{N}$

Ef: $n > 1$

Uf: $s = \text{SZUM}(i=1..n, i, i | n)$

$$s = \sum_{\substack{i=1 \\ i|n}}^n i$$

A feltételes szumma értelmezéséhez egy példa:

$N=15 \rightarrow \Sigma =$

$i=1 : (1 | 15) \rightarrow 1$

$i=2 : (2 \nmid 15) \rightarrow 1$

$i=3 : (3 | 15) \rightarrow 1+3$

$i=4 : (4 \nmid 15) \rightarrow 1+3$

...

$i=15 : (15 | 15) \rightarrow 1+3+\dots+15$

Ciklusok

Algoritmus:

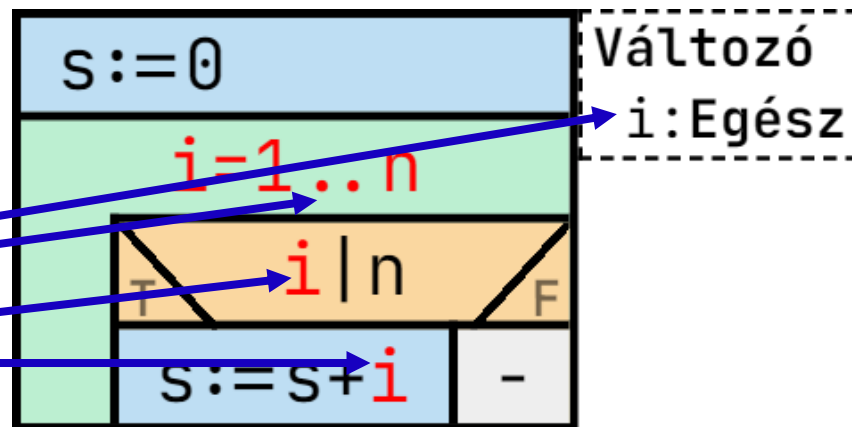
Specifikáció:

Be: $n \in \mathbb{N}$

Ki: $s \in \mathbb{N}$

Ef: $n > 1$

Uf: $s = \text{SZUM}(i=1..n, i, i | n)$

Az s változót nem egy képlettel számoljuk, hanem gyűjtjük benne az eredményt.

Kérdés:

Lehetne itt is \sqrt{n} -ig menni?

Az $s := s + i + (n \text{ div } i)$ értékadással?

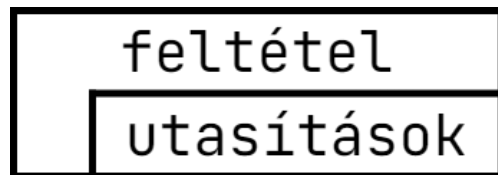
Ciklusok

Tanulságok:

- Ha az utófeltételben \exists , \forall , vagy Σ jel van, akkor a megoldás mindig **ciklus**!
- Ha az utófeltételben \exists vagy \forall jel van, akkor a megoldás sokszor **feltételes ciklus**!
- Ha az utófeltételben Σ jel van, akkor a megoldás sokszor **számlálós ciklus**! (Π is...)
- **Feltételes Σ esetén a ciklusban elágazás lesz.**

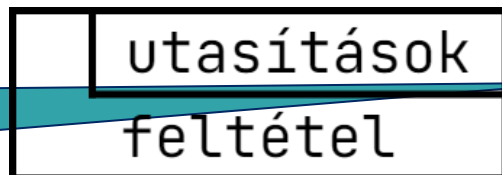
Ciklusok

Feltételes ciklus:

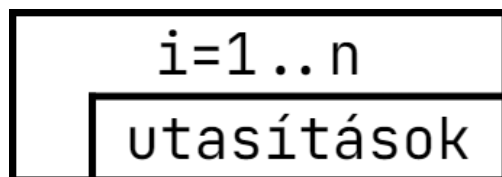
```
while (feltétel){  
    utasítások  
}
```

Tipikus előfordulás: a beolvasás ellenőrzésénél

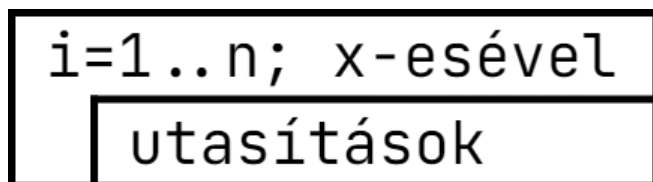


```
do{  
    utasítások  
} while (feltétel);
```

Számlálós ciklus:


```
for (int i=1;i<=n;++i){  
    utasítások  
}
```

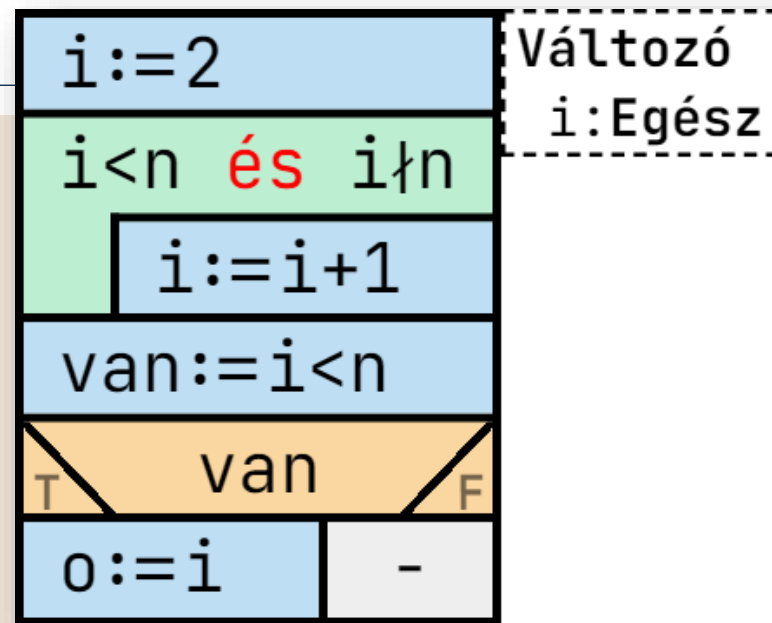


```
for (int i=1;i<=n;i+=x){  
    utasítások  
}
```

Kód

```

    , dēllāsālās
    ñññ ñ
    ñññ ò
    cōl' wāñ
    , cēōl'wāsās
    Cōñsōlē Wsīťē ñ
    ñññ ĩsýRāsē Cōñsōlē RēāđLīñē òññ ñ
    , ġēlđōl'ġōcās
    ñññ î
    xhīlē î ñ ñ î
    î î ,
    wāñ î ñ
    ñññ wāñ
    ò î
    , līisās
    ñññ - wāñ
    Cōñsōlē WsīťēLīñē ò . ò
    êl'sē
    Cōñsōlē WsīťēLīñē Nīñçç òsçťō
  
```


Kód – ellenőrzött beolvasás

čỘỘ' kỘ
đỘ

CỘỘỘ'ê Wsítjê Ợ
kỘ iỢỢ TsyRắssê CỘỘỘ'ê RắắđL'ỉnê ỘỢỢ Ợ
kỘ kỘ Ợ ,
ỉợ kỘ
CỘỘỘ'ê WsítjêL'ỉnê Ợnê kỘ

xh'ỉlê kỘ

Specifikáció:

Be: $n \in \mathbb{N}$

Ki: $o \in \mathbb{N}$, $van \in \mathbb{L}$

Ef: $n > 1$

Uf: $van = \exists i \in [2..n-1] : (i | n)$ és
 $van \rightarrow (2 \leq o < n \text{ és } o | n \text{ és } \forall i \in [2..o-1] : (i \nmid n))$

Összefoglalás

Szekvencia

Algoritmus:

utasítás1
utasítás2
utasítás3

Kód:

```
utasítás,  
utasítás,  
utasítás,
```


Elágazások

Algoritmus:

feltétel	
T	F
utasítások1	utasítások2
...	...

kétirányú

feltétel1	feltétel2	...	egyébként
utasítások1	utasítások2	...	utasítások

többirányú

Kód:

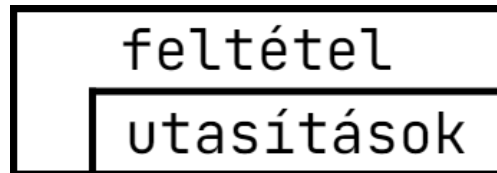
```
if feltétel
    utasítások1,
else
    utasítások2,
```

```
if feltétel,
    utasítások1,
else if feltétel,
    utasítások2,
```

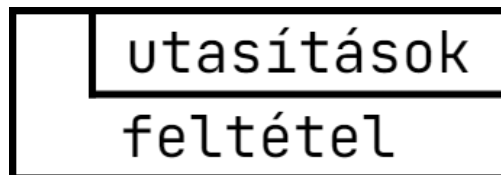
```
else
    utasítások
```

Ciklusok

Feltételes ciklus:

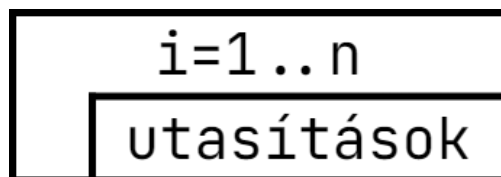


```
while (feltétel){  
    utasítások  
}
```

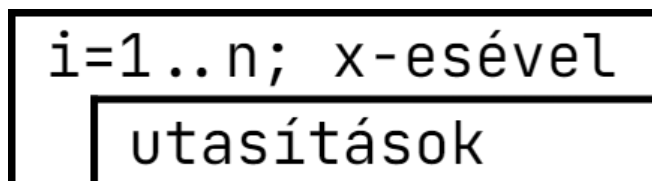


```
do{  
    utasítások  
} while (feltétel);
```

Számlálós ciklus:


```
for (int i=1;i<=n;++i){  
    utasítások  
}
```



```
for (int i=1;i<=n;i+=x){  
    utasítások  
}
```

Ellenőrző kérdések

Kérdések

- Milyen lépésekből áll a programkészítés folyamata?
- Mi a specifikáció? Milyen részei vannak? Mi a célja?
- Mi a szerepe a specifikáció egyes részeinek?
- Mi az algoritmus, milyen elemi tevékenységeket tartalmaz?
- Milyen összeállítási módjai vannak az algoritmusnak?
- Hogyan néznek ki a különböző vezérlési szerkezetek struktogrammal írva?
- Hogyan lesz a specifikációból megvalósítás? Hogyan függ össze a specifikáció és az algoritmus?
- Az út, idő ismeretében határozd meg a sebességet! Írd le a feladat specifikációját!
- Számítsuk ki az oldalhosszak ismeretében egy téglalap területét! Írd le a feladat specifikációját!